

ՍԴԱԳՐԱԼԻՏԻՆԵ ԲԱՅ ՀԱՄԻՆ ՕՐ (ԲԱՅԻ ՌՈՆ ՕՐԵՐԵԼԵ) ԺԱՄԸ ԳԻՇՈՒՆԵԼ
2-րդ ՅԱՍՄԱՆԱԲՈՒԹԷՆՆԵՐԸ ԸՆԴՈՒՆԱԼԱԸ ԵՆ ՀԱՄԻՆ լԻԳՈՆՆԵՐՈՎ
ՅԱՅ ԴԱՐՈՐԱԼԻՏԻՆԵՐԸ ԲԱՌԻՆ 2 Կ, ԲԵԼԿԱՅՆԵՐԸ ՀԱՄԱՐ ԿՐԻՍՏԱՍԿԻԼ

ՇՈՒՇՈՒՄ.—Այս տարի մոմավաճառու թեան ժամանակախիջոյրը լրացած լինելով, ախուր էր հշանակուած: Զանազան գներ առաջարկուելուց յետոյ, հոգաբարձու թիւիւնն ինքը իւր վրայ վերցրեց կողպաւը, ու մի երիտասարդի 200 բուրլիս վարձելով նստեցրեց մոմի խանութու: Բացի դրանցէ թեմիս գր. առաջնորդը չորսաբարկան էր ցրում բոլոր զվարդուտներն ուր ամենը մօտ հոգաբարձուներէն գնեն: Գիւղերումը պէտք է զօրծականեր լինեն, Նախկին կապալառու ուսուցիչ Ա. Կեօղակիսնցը յայտնէ է, թէ ովքեր են, որոնք առանց կնիքի մօմ են վաճառում կամ տծմավաճառից ահազգուցանակութեամբ մօմ բերում, զիւղերէն ուլ ցրում ծախելու: Համար միջոց ունիւնէի, որ Երազդիւթ հոգաբարձու թիւիւնն ուլ կ'ընէր զմօմի կեղծ մօմ ծախողներին վրայ: Զորանց տուգանքի ենթարկելով այն քան

գումարները հիման վրայ, որը կառավարությանն որոշել է այդպիսիները դնել — Վերջին ժամանակներս, մի քանի մարդիկ կաթնածախար են եղել —

—Առետուրն ընկած է. բոլորը դանդաղում են, որ առետուր չկայ, ծախսերը, տնային հոգսերը ծանրացած են —

—«Իրադարձան-ընթերցարան»-ը փոխել են մի շատ յարմարաբար տեղ, որը տանապատիկ գերազանցում է առաջուկ տեղից: Կանանց և օրիորդների համար էլ առանձին սենյակ են պատրաստել:

—Քանի ձմեռը սաստիկ է լինում, այնքան էլ սրիկաների թիւը շատանում է: Գինեաներումը արեւելք, գրպանից փող դողանալով, թղթախաղը անպակաս են: Փութերը ևս գինեաներից դուրս չեն գալիս:

ԲԱԹՈՒՄԻՑ մեզ դրում են. — «Հանդէս ամսօրեայի» փետրուար ամսուայ համարում «Փանատանդի դարձան» (տիֆ) վերնագրով հետեւան էլ դրուած. «Բրնակներումը կարող է տանա երկու ժամու մէջ ժանտատանդի բակիդները ոչնչացնել: Ասիկայ նաև սենյակին մէջ սրիկայով նոյն հիւանդութեան սերմը կ'ոչնչանայ: Այս գիւտն ըրաւ համբաւաւոր Բաղդադի օգնական Ծանրերան ուրիշ երկու բժիշկաց հետ. թէ այս դարմանը անվնաս է կրնայ միայն բազմաթիւ փորձերէն հետ ստուգել»: Այդ առթիւ պէտք է ասել, որ այստեղ դրոշմով մի թիւիւրից բժիշկ, որը շատ հետաւորներ բժշկում է հիւանդին այդ տիֆային բացիներէից իրեն միայն յայտնի դեղով, որը մի տեսակ իւղ է և յիշուլ բժշկի անելով, դեռ ոչ քիչ յայտնի է: Այս բժիշկը դարձաւ համալսարանի վերջինսը Ծանրերանի գիտնի, բայց ասում է, որ այդ բնականաման (տարչինի ոգին) այդոգ նիւթ է առ հասարակ, բայց բնականաման իւր գոտած իւղի հետ խառնելով, կարելի է այն ժամանակ առանց այրելու բժշկել ալիքով հիւանդին:

ՊՐՈՑ. ԼԻԲԵՐՏԻ ԳԻՏԻ ՄԱՍԻՆ

Մտերքս լրագիրները մեզ հարգողներին, որ պրոֆ. Լիբերտին աջակցել է կատարելագործել Կոխի գիւտը թղթախաղի վերաբերմամբ: Բայց մինչև օրս լրագիրները մէջ այդ մասին չատ քիչ տեղեկութիւններ էին հաղորդում, որոնցից սակայն սրտգուռն, որ Լիբերտի գիւտը ոչ թէ թղթախաղ բուժելուն է վերաբերում առհասարակ, այլ միայն կոկորդի տուրերի քիւրը:

Անհետաքրքիր է այստեղ առաջ բերել «New York Herald»-ի Բերլինի թղթախաղի պրոֆ. Լիբերտին հետ ունեցած խօսակցութիւնը վերջինիս գիտի մասին:

«Սա չէի ուզում, — ասաց պրոֆ. Լիբերտը: — չտեսնել իմ գիւտը յայտարարելու և մտադիր էի մի քանի շաբաթից յետոյ միայն դրա մասին գիտելու: Բայց Բերլինի բժիշկական ընկերութեան մէջ: Բայց ինձ ստիպում են շտապել, և այս օրերս բժիշկական աշխարհին ևս կը հաղորդեմ իմ գիտի մասին: Իսկ մինչև այդ ժամանակ ես գիտիս մասին ոչ մի մանրամասնութիւն չէի կարող ձեռնադրել: Բոլորն ինչոր ես կարող եմ ձեռն առնել, այդ այն է, որ իմ գիւտը բոլորովին Կոխի դեղի կատարելագործումը չէ: Իմ գոտածը բոլորովին ուրիշ դեղ է և այն հետազոտութիւններէս հետեւանքն է, որոնցով արդէն երկար տարիներ են, որ ես պարտաւոր եմ: Իմ գոտած և Կոխի դեղերը միմե միմեի նմանութիւնն այն է, որ իմ գոտած դեղն էլ նոյնպէս սրտիւնը է կաշուի տակ:

Թղթախաղի այն հարցին, թէ նոր գոտած դեղը բացիներէի կոկորդային արդիւնք է, թէ քիմիական պատրաստում չիւթ,

պրոֆ. Լիբերտը հրաժարուեց պատասխանելուց:

«Ինչ վերաբերում է իմ դեղի արած ներգործութեանը, — շարունակեց պրոֆ. Լիբերտը, — ապա դա Կոխի դեղից տարբերում է նրանով, որ ոչ մի յետաւորութիւն (բէակցիա) չէ արտադրում և ջերմ առաջ չէ բերում: Իմ դեղը բոլորովին անվտանգաւոր է և աջողութեամբ բուժում է կոկորդի տուրերի քիւրը: Այդ բանում ես հանդուրեմ եմ իմ արած փորձերից: Ես արդէն մի քանի հիւանդների սրտիկ եմ, և նրանք բոլորովին առողջացել են: Նրանցից մի քանիսն այն ատիճան տանջուել էին, որ ձայնը բոլորովին կորցրել էին, իսկ իմ դեղը վերադարձրել է նրանց ձայնն և այժմ նրանք իրենց կատարելապէս լաւ են զգում:»

Ի վերջոյ թղթախաղը հարցրեց պրոֆ. Լիբերտին, թէ նա չէ վախճանաւորեց, որ նրա գիւտն էլ Կոխի գիւտի վիճակին ենթարկուի:

«Ոչ, — պատասխանեց Լիբերտը, — ես չափից դուրս համոզուած եմ իմ դեղի առողջարար ազդեցութեանը:»

ԹՂԹԱԽԱՂԻ ԹԻՒՆՆԵՐ

ՆԱՄԱԿ ՊԱՐՍՅԱՍՏԱՆԻՑ

ԳԱՐԻԲԻ, 8 փետրուարի. — Ատրպատական պարսից աշխարհի մանդաթական պարսն, որը են իստանուստունդ որդիք թաթարաց, սեփականաց և մանդաթաց, իրենց առանձին վարուք, բարուք և կենցաղավարութեամբ, նամանաւոր կրօնական անտանելի մոլորանդութեամբ բոլորովին հակապատկեր են իսկական հեղաճախարար պարսիկներին:

Աստի տոյն աշխարհումն ներկայ ժամանակի պահանջման համաձայն որոյիս և իցէ յառաջդիմարին նորութիւն միշտ կորուստ և կործանումն նկատուելով կրօնական աղքատութեամբ բնու երբեք ցանկալի չէ սրանց կեանք խառնակութեան բաւելն ի լոյս աշխարհ նորութեան:

Իսկովմն ես լինելով մայրաքաղաքն Ատրպատականի և աթոռանիստն Արեւմտապարսիցի դահաժառանգաց պարսից Արքայից, որ և դուռ աւեր կրկին օտարազգիք, հեռաւարար ամենայն կըրթիական և յառաջդիմական նախաձեռնութիւնք մեծամեծ արդիւնքներ հանդիսութիւն միշտ մեծամեծ նախադրուելանց և զօտալուծութեանց պէտք կ'զգացուին: Արդի դահաժառանգն պարսից Նորին Արեւմտապարսից Բարձրութիւն Միլլիթար-Գլին Միլլիթար, որ օտեսու է արժանատի յատկութեամբ և բարեմասնութեամբ, հայրենասիրական բուն ցանկութեամբ կամուրջ մարմնացուցանել իւր յառաջդիմական բարի զիտաւորութիւնն և իղծներ յոգուս իւր հարստական և աշխից ինքեան ունելով Ատրպատականի ընդհանուր հրամանատար Վահանիայ Սմիլ-Նիլիան, որ իւր հայրենասիրական փորձառութ, բարի և օգտակար խորհուրդներով իսկ և իսկ մի նոր մենտոր է նրա համար, հետամուտ է միշտ խորտակել նախադաշարմանց կրկին և կրկին չղթաներն, բանալ արատ մուտք լուսոյ և լուսաւորութեան և աղբի աղբի յառաջդիմութեանց դէպ իւր սիրեցեալ հայրենիքն Պարսկաստան:

Ապացոյց այս իմ աստիկանց կը պատկերացնեմ ահա Նորին Բարձրութեան հրատարակեալ մի ուղարկութիւն բարեյակամութիւնն սու Հայկական հասարակութիւնն: Դաւրիժու, որ տեղի ունեցաւ ի 6 ներկայ փետրուարի:

Վաղորդը զիտաւար խօսակցութիւն լինելով Վահանիայ Սմիլ-Նիլիանի և Նորին գերազանցութեան ուստական լիազօր հիւպատոսի պ. Պետրովի միջև, գահաժառանգի այցելութեան տոթիւ սեղիս հայոց ազգային երկսու զարթոյց

և այլ հատաւորութեանց, պ. Պետրովի, որ իւր աղիւս բնաւորութեամբն միշտ նախաձեռնելով է հայոց ժողովրդից բարեկեցութեան և պատուոյն, արտակարգ և անսովոր շնորհաբեր այցելութեան համար, անընդմիջապէս հաղորդելով սոյն ուղարկութիւնն այցելութեան զահաժառանգին իսկին Սրբազան Առաջնորդին, իսկին և եւթ ձեռնարկեցան չեղ պատրաստութեանց արժանաւայելու ընդունելութեան համար հպատակաւոր դահաժառանգին:

Ներկեցայ փողոցն, զարթոյց դահեմն պարսկական ճաշկան և բանաստեղծական վերապաշտութեամբ, յաղթական կամարներով, զորաշինքով, լապտերներով և այլ պարագայիք շքեղապէս պատրաստուած էին: Հայոց փողոցներն, որ տեղէն անցանելու էր դահաժառանգին իւր բազմամարդ բարձրատիճան հետեւորդներով իրկոց սեղից հայոց բազմութիւնն արդէն զրաւած էր: Դահաժառանգի անցանելու միջոյն բաւական թուով դահեր մարթեցան և ժողովրդեան ուրուխտութիւնը օգնեցաւ ցոյցերն շարունակաբար համակարան ժայռներով կ'ընդունէր:

Շքեղապարզ կամարի առաջին յաջ և յաջակ շարուած էին համազգեստեւ աշակերտք Արամեան զարդերն, որք և յանուն Նորին Բարձրութեան ձեռնալ պարսկերէն երգն դահաժառանգութեամբ կ'ընդունէր մեծ հաճոյք պատճառեցին Նորին Բարձրութեան և ամբողջ բազմութեան: Օրիորդական զօրոյցի մէջ արժանաւայել զիտաւորութեամբ ընդունեց զՆորին Բարձրութիւնն՝ ամուսինն ուստական հիւպատոսի տիկին Պետրովի, որ իւր բազմալուծման բարեմասնութեամբ և բարեմտութեամբն սու միշտ հասարակութիւնն, անհուն երախտալուծական շնորհակալաց արժանի է: Երկայնացոյց աշակերտութեան և առ սեղեանն ձեռնադրութեան վերաբեր կատարել տալով, մեծ դարմանք և հաճոյք պատճառեց ամենից ներկայից և հետեւաբար ի նշան շնորհաբեր այցելութեան՝ տիկին Պետրովի տուրից ի զինաց աշակերտեւհոց Նորին Բարձրութեան մի թաւալեց ոսկեթիւղ զործուած դեղեցիկ բարձ և այլ Նորին հաճելի ձեռնադրութիւնք, նմանապէս մի գեղեցիկ բարձ նուիրեց Վահանիայ Սմիլ-Նիլիանին: Դարձեւին փոքր ինչ ժամանակ հանդիստ առնելով և աւրք վայելելով, որտեղէն միկնեցաւ ուրախ տրտաւորութեամբ ուղեկցութեամբ իւր բազմութիւն հետեւորդներով, որոց հետ էին ուստական հիւպատոսն իւր պաշտօնականութեամբ և Օսմանեան հիւպատոսն, որք ի յարգանս հայոց կեանք էին վաղորդ զիտաւորել գահաժառանգին: Գերապատիւ Սրբազան Ստեփաննոս եպիսկոպոս Միթիմեանն, որ իւր բազմազգիտական և բարեկամական յարաբերութեամբն առհասարակ մեծ յարգանք կը վայելէ թէ գահաժառանգին և թէ բոլոր բարձրատիճան պաշտօնէից մաս, որոյ ազդեցիկ զրուկութեան օրքան զօր Պարսկահայոց փառքն և մեծութիւնն կը բարձրանայ, առաջնորդեց գահաժառանգին ուղեկի նորաբաց տը պարանն, ուր նախապէս չորս ընդառաջարուած և մատուլ մէջ գրուած ուղերթ պաշտօնաւոր լինելով՝ ներկայաբար տպադրական փորձեր կատարեցան, որ և ամեն պարսից համար լրելե մի նորութիւն մեծ հաճոյք և տպաւորութիւն պատճառեց ներկայից և տպաւորեալ ուղերթներն ուստանալով՝ անշափ շնորհակալութեամբ միկնեցան անտիւ:

Այնուհետեւ Սրբազան Առաջնորդի յառաջելութեամբն գահաժառանգին այցելեց բոլոր գասարաններն և հայրական քաղցրութեամբ հարց ու պարձ անելով աշակերտաց, բաշարեական յորդոր և իրաւներ տալով

նրան՝ գնաց դիմել զարթոյցական ընթերցարանն, որ և է միանգամայն հասարակաց ընթերցարան Բերլինի ազգայնոց: Ապա մտնելով գահաժառանգն յատկապէս չեղ կանոնադրեալ դահիճն, ուր աշակերտներէից հրաւիրեցան ի հարգանքներէն պարսկերէն, Քրանսերէն, ռուսերէն և հայերէն լեզուաց: Հրաւիրեալ աշակերտներն անպակաս յառաջդիմութիւն ցոյց տալով ամենայն աւարկայից մէջ, նա մանաւանդ պարսկերէնի մէջ՝ չափազանց գահաժառանգին պատճառեցին բոլոր ներկայից: Բայց երբ գահաժառանգն դահիճն մտնելով ընթերցարանէն տիկին Պետրովի և պատրաստեալ գահի վրայ նստեցաւ և ամենայն բարձրատիճան անձինք իւրեանց տեղերն գրաւեցին, Սրբազան Ստեփաննոս եպիսկոպոսն դէպքին վայելեց իմաստալից բանախօսութեամբ բարեկց գալուստն, որոյ թարգմանն էր ամենից հանրաժանօթ գերաստիճան Մատուր խան Սէթխանեան:

Հետեւաբար զարդոյց յառաջդիմ աշակերտներէի մին՝ Լեւոն Տէր Կարապետեան կարգաց պարսկերէն լեզուալ նորհաստական ճառ և մի իմաստալից ճառ Քրանսերէն լեզուալ կարգաց աւագ ուսուցիչ Կատանդին Տէր Աստուածատրեանն, որք և ծափահարութեամբ ընդունեցան գահաժառանգին մանաւանդ Սմիլ-Նիլիանի կողմանէ, որ ամենայն բարի նշան իւրեան վերադրելով՝ կուրախանայր պարսկահպատակ գաւալաց յառաջդիմութեանց վերայ: Ապա թէ և քաղցրաւեցի վայելելով և մի կէս ժամ ուրախ ժամանակ անցկացնելով իւր հաւատարիմ հպատակաց որդոց հետ, ուրին կանգնելով յուղեալ սրաւ խորին շնորհակալութիւն ուղղելով առ Սրբազան Առաջնորդն վիճակալորուատելով նրա անգնահատելի աշխատութիւնն, նմանապէս գովելով հայ ժողովրդոց բարի կեանքն և կենցաղավարութիւնը և հաւատարմութիւնը, նա մանաւանդ յառաջդիմական ձգտումներն, ուրախ և գոհ սրաւ միկնեցաւ ժողովրդականաց կեցեցներով և աշակերտաց երջերով: Եւ յետ ամենից ի նշան շնորհակալեաց և երախտալուծական զգացմանց առ օրհնաբանեալ գահն ուստական, որ իւր զրամական մշտաշարունակ տարեկան նպատակ կ'պաշտպանէ Արամեան զարդոյն, երգեցին ուստերէն լեզուալ ազգային «Բո՛ժեցարաւ» օրհներգն: Պ. Պետրովի և ամենայն հանդիսականք խորին շնորհակալութիւն յայտնելով Սրբազան Առաջնորդին, գոհ սրաւ միկնեցան իսկ գիւղերն չեղ հրապառութիւն կար ամբողջ հայոց թաղերում:

Աղանուրեան.

ՔԱՂԱՔԱՎԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

—Ներկայումս խօսակցութեան առարկան Քրանսիական նկարիչներ Քերլինի ցուցանալէսն մասնակցելուց հրաժար

րուելն է, որ կամայ կամայ քաղաքական նշանակութիւն և այն մեծ նշանակութիւն է ստանում: Գերմանացիներն իրենց արժանապատուութեան զգացմունքը վերստի ստան են համարում այդ հրաժարութիւց, իսկ գերմանական այրի կայսրուհու Պարիզ գնալն այնքան էլ ախորժակ չէ Քրանսիացիների համար, որոնք այդ այցելութեան մէջ քաղաքական գաղտնի նպատակներ են որոնում: Ասկայն կան Քրանսիական նկարիչներ, որոնք ցանկութիւն են յայտնել մասնակցելու Քերլինի պատկերահանդէսին:

—Նկարիչ Սնրի Բլիոյի արձանի վրայից, որ գտնուում է Պարիզի գեղարուեստների ճեմարանի բակում, վերցրած է Գրուէտի և նրա բարեկամների ձեռքով դրած պատկը: Պա իբրեւ բողոք է հանդիսանում Քրանսիական այն նկարիչների դէմ, որոնք ցանկութիւն են յայտնել մասնակցելու Քերլինի պատկերահանդէսին:

—Բուլանժանների խումբը ժողով է կազմել այրի Վիկտորիա կայսրուհու Պարիզում լինելու դէմ բողոքելու համար:

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Հասարակ լին. — Նեո-Սօրի նախագի Ելիսա քաղաքում 22 տարեկան մի կին է ապրում, որ 6 ըր անգամն է ամուսնացել: Նախկին հին ամուսինները բոլորն էլ իրենց մահով են մեռել: Սրբող կինն իւրաքանչիւր համար երեք շաբաթ սուգ էր պահում, բայց յետոյ աւուսնանում էր: Զարկունքը հաւատացնում են, որ կեանքի ապահովութեան ընկերութիւնները հրաժարուել են ապահովելու ի 6 ամուսնու կեանքը:

Մերուէն Յորտոնը ըրաւ. — Քերլինի ընկերներից չատերը լսել էին, թէ պրոսական կայսերական տան անդամներն մկրտում են Յորդանանի ջրում, բայց կասկածում էին դրա ճշմարիտ լինելուն: Այդ առթիւ լրագրներից միին խնայողութիւնը գլխից կոխաւոր խորհրդատուին, որ մկրտել էր նորածին պրիցին և նրանից տեղեկութիւն խնդրեց: Վերջինս պատասխանեց, որ մկրտութիւնը միշտ Յորդանանի ջրում է կատարուում, որ բերուած է իսկական Յորդանանի գետից և պահուած է պալատի գեղատանը: Նորածին պրիցին մկրտութիւնից յետոյ մնացած ջուրը նորից յանձնուած է դեղատանը պահելու:

ԵՐԵՎԱՆԻ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

(Հիւսիսային Գործադուրեւից)

ՊԵՏԵՐՐՈՒՐԻ, 20 փետրուարի. — Սինգապուրից եկած պաշտօնական հեռագիրը հաղորդում է, որ Թագաժառանգն առողջ է և հինգ-շաբթի օրը մտադիր է Բատակա ուղևորուել:

Այսօր բացւում է կուրաժական բանկերի ներկայացուցիչների համագումարը, որ յատկապէս պէտք է ընել 60% փոխառութիւնները 50%-ովինի գործնելու խնդրը, նոյնն և համապատասխան գրաւաթղթեր վերաբերմամբ:

Թմբդիր հրատարակի ՍՊԱՆԻԱՐ ՍՊԱՆԻԱՐՆԱՆ.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Վ. Բ. Ա. Զ. ԲԱՆԿԻ ԹԱՏՐՈՆ
Հինգշաբթի, փետրուարի 21-ին
Պ. ՊԵՏՐՈՍԵԱՆԸ
Հայոց գերաստական խմբի մասնակցութեամբ կը ներկայացնէ
ԱՐԶԱԿԻ.
Ողբերգութիւն 5 արար. հեղ. Խորէն Վ. Գալֆախանի
ՍԿԻԶԸ 8 ՃԱՄԻՆ
Տոմարները յիշոյ թատրոնի կասսայում:
(103)